

N:o 66.

Uppläst och godkänd hos Första Kammarén den 13 Maj 1870.

— — — — Andra Kammarén den 13 — —

Riksdagens underdåniga Skrifvelse, angående eftergift af den vissa hemman inom Hellestads, Risinge och Wånga socknar ålagda förhöjning i mantalsräntan.

(Stats-Utskottets Utlåtande N:o 75.)

S. A. K.

Hos Riksdagen har framställning blifvit gjord derom, att den genom Eders Kongl. Majts nådiga beslut den 5 Mars 1869 29¹/₄ mantal skattefrälse- och frälseskattehemman inom Hellestads, Risinge och Wånga socknar af Östergötlands län ålagda skyldighet att till Kronan erlägga förhöjning i mantalsräntan af half landtågsgård, half byggningshjälp och half brukshjälp måtte eftergifvas.

Vid behandling häraf har Riksdagen ansett sig höra undersöka, huruvida ur bilighetens synpunkt sådana skäl förefinnas, som kunna föranleda till den äskade eftergiften. I sådant hänseende har förekommit, att ehuru Hellestads och Wånga bergslager redan från och med år 1830 förändrades till landslag och deras bergslagsfriheter då upphörde, Kronan likväl icke förr än under år 1851 vid domstol anhängiggjorde sina anspråk att af ofvannämnda hemmans egare utbekomma den tillökning i mantalsräntan, från hvars utgörande hemmanen såsom belägna inom bergslagsort förut varit befriade, hvadan och då Kammar-kollegium uti bref den 15 December 1830 förklarat, att bergslagens förändring till landslag icke medförde någon förändring i grundräntorna för frälsehemman, egarne till de hemman, hvarom nu är fråga, icke saknade anledning antaga, att någon laglig skyldighet för dem icke förefunnos att till Kronan, som alltifrån år 1641 icke af dem egt uppbära någon ränta, utgifva berörda förhöjningsränta. Vid sådant för-

hållande torde det icke böra läggas egarne af nämnda hemman till last, att de icke till Kronan godvilligt erlade ifrågavarande förhöjningsränta, innan rättigheten till dess uppbärande, hvarom olika tankar äfven hos domstolar och myndigheter uppstått, blifvit i laga ordning bestämd. Att för denna pröfning erfordrades så lång tid, som nu derför åtgått, torde icke heller böra läggas hemmansegarne till last, enär dröjsmålet med det slutliga afgörandet till väsendtlig del berodde deraf, att, på sätt de till frågan hörande handlingar utvisa, Kronan vid orätt forum först anhängiggjorde sin talan. De nuvarande egarne skulle emellertid ensamma få vidkännas följderna af detta dröjsmål, i det hos dem skulle på en gång uttagas icke mindre än 23 års tillökningsräntor. Det trångmål, som deraf skulle förorsakas, torde vara lätt att inse, och då under denna långvariga rättgång flera, om icke de flesta hemmanen ombytt egare, skulle de nuvarande egarne nödgas betala för sina företrädare och fångesmän, af hvilka de antagligen komme att söka sitt åter, hvaraf en mängd rättgångar otvifvelaktigt skulle, till ytterligare kostnad och olägenhet, framkallas. Att, med sådana följder, utkräfv Kronans fordran för ifrågavarande, bland inkomsterna icke förut påräknade tillökningsräntor för den förflutna tiden har synts Riksdagen icke vara Staten fullt värdigt, om det ock ur laglighetens synpunkt kan försvaras. Den vinst Staten derpå skulle göra är icke heller betydlig i förhållande till de lidanden, hvaraf hemmanens nuvarande egare till en stor del oförskyldt skulle träffas. Billigheten synes derföre kräfv en eftergift för den förflutna tiden, innan Kronans rätt till berörda förhöjningsräntor genom den slutliga domen blef bekräftad; och då Riksdagen endast ur denna sednare synpunkt trott sig böra betrakta frågan, har Riksdagen för sin del beslutit, att den genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga resolutioner af den 5 Mars 1869 ålagda skyldighet för 29¹/₄ mantal skattefrälse och frälsekattehemman inom Hellestads, Risinge och Wånga socknar af Östergötlands län att med efterräkning från och med år 1848 till Kronan erlägga förhöjning i mantalsräntan af half landtågsgärd, half byggningshjälp och half brukshjälp må eftergifvas för tiden till och med år 1869; hvilket Riksdagen härigenom får i underdånighet tillkännagifva.

Riksdagen framhårdar etc.

Stockholm den 13 Maj 1870.
